

Valtionavustusten yleisohje hakijoille ja käyttäjille

1/2015

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Sisällys

1. Valtionavustukset	1
2. Valtionavustuksen käyttöön liittyviä ohjeita	1
2.1. Avustuksen käyttöön liittyviä yleisiä ohjeita	1
Kilpailuttaminen	1
Arvonlisävero.....	1
Valtionavustushankkeen yhteydessä syntyneen aineiston käyttöoikeudet	1
Valtionavustusta myönnetty haettua vähemmän.....	2
Muutoksista ilmoittaminen	2
Yhteishankkeet	2
2.2 Valtionavustushankkeen talouteen liittyvät ohjeet	3
Hankkeen kokonaisrahoitus	3
Hankkeen omarahoitusosuus	3
Hankkeelle hyväksyttävät kustannukset	4
Hankkeen palkkakustannukset	4
Hankkeen kirjanpito	4
3. Valtionavustuksen käytön valvonta	5
Selvitys valtionavustuksen käytöstä	5
Opetushallituksen tarkastusoikeus	5
Avustuksen palautus ja takaisinperintä.....	5
Palautettavan ja takaisinperittävän avustuksen korko	6

1. Valtionavustukset

Opetushallituksen valtionavustustoiminnalla tuetaan ja edistetään opetuksen ja koulutuksen kehittämistä. Toiminnalla pyritään pysyviin rakenteellisiin ja toiminnallisiin muutoksiin ja parannuksiin. Valtionavustuksiin tarkoitetut määrärahat osoitetaan vuosittain valtion talousarviossa. Valtionavustusta voivat hakea kunnat, kuntayhtymät, yksityiset koulutuksen järjestäjät ja rekisteröidyt yhdistykset, ja se voidaan myöntää yleisavustuksena tai erityisavustuksena.

Yleisavustus on tarkoitettu oppilaitoksen toiminnan rahoittamiseen ja kustannusten kattamiseen. Se myönnetään määrättyyn tarkoitukseen yhden vuoden määräajaksi.

Erityisavustusta myönnetään erilaisiin kehittämis-, kokeilu- ja käynnistämishankkeisiin. Sitä ei voi käyttää organisaation oman toiminnan rahoittamiseen.

Tarkat ohjeet valtionavustusten hakemiseen löytyvät hakutiedotteista. Hakutiedotteet ja verkkolomakkeet löytyvät Opetushallituksen verkkosivuilta osoitteesta www.oph.fi/rahoitus/valtionavustukset.

2. Valtionavustuksen käyttöön liittyviä ohjeita

2.1. Avustuksen käyttöön liittyviä yleisiä ohjeita

Valtionavustuksen käytöstä määrätään valtionavustuslaissa (688/2001). Avustuksen saajan on noudatettava valtionavustuspäätöksen ehtoja ja rajoituksia. Seuraavassa annetaan joitakin yleisiä ohjeita valtionavustusten käytöstä.

Kilpailuttaminen

Valtionavustushankkeisiin sisältyy usein erilaisten asiantuntijapalvelujen ostamista yksityisiltä palveluntuottajilta. Hanke voi sisältää myös tavarahankintoja. Hankintoja tehtäessä yksityisiltä tavaran tai palvelun tuottajilta on otettava huomioon kilpailuttamista koskevat säädökset (laki julkisista hankinnoista 348/2007).

Lakia sovelletaan myös yksityisten yhteisöjen hankintoihin silloin, kun hankinnan tekemistä varten on saatu avustusta yli puolet hankinnan arvosta.

Arvonlisävero

Valtionavustusta saaneen hankkeen kokonaiskustannuksiin ei yleensä hyväksytä arvonlisäveroa. Kuitenkin jos arvonlisävero jää hakijan lopulliseksi kustannukseksi, se voidaan hyväksyä hankkeen kustannuksiin.

Valtionavustushankkeen yhteydessä syntyneen aineiston käyttöoikeudet

Valtionavustuksen saajan tulee luovuttaa Opetushallitukselle vastikkeetta rinnakkaiset käyttöoikeudet valtionavustushankkeen yhteydessä syntyviin aineistoihin ja niiden sisällön ja ulkoasun muutoksiin. Opetushallituksella on myös oikeus levittää aineistoa kaikissa

levitysmuodoissa ja valmistaa siitä kopioita. Valtionavustuksen saaja vastaa siitä, että sillä on oikeus luovuttaa oikeudet Opetushallitukselle.

Valtionavustusta myönnetty haettua vähemmän

Valtionavustusta voidaan myöntää myös vähemmän kuin on haettu. Tällöin vähennykset on kohdennettu samassa suhteessa kaikkiin hakemuksen kustannuslajeihin, ellei hankkeelle ole hyväksytty tarkennettua kustannusarviota. Mikäli hakija ei voi toteuttaa hanketta päätöksen mukaisella pienemmällä valtionavustusmäärällä, tulee myönnetty avustus palauttaa tai tehdä muutoshakemus Opetushallitukselle.

Muutoksista ilmoittaminen

Valtionavustuksen käyttöön vaikuttavista muutoksista tulee aina ilmoittaa Opetushallitukselle viipymättä (valtionavustuslaki 688/2001, 14. §).

Jos valtionavustuspäätöksen mukaiseen kustannusarvioon, rahoitussuunnitelmaan tai avustuksen käyttötarkoitukseen tulee muutoksia, avustuksen saajan tulee tehdä kirjallinen muutoshakemus. Muutoshakemuksessa kuvataan muutostarpeet ja niiden perustelut. Opetushallitus antaa hakemuksen perusteella kirjallisen päätöksen.

Jos hankkeen toteuttamisaikataulu uhkaa venyä, muutoshakemus tulee tehdä hyvissä ajoin ennen avustuksen käyttöajan päättymistä.

Epäselvissä tapauksissa valtionavustuksen saajan tulee olla yhteydessä avustuspäätöksessä nimettyyn lisätietoa antavaan virkamieheen.

Yhteishankkeet

Eritysavustusta voidaan myöntää myös hankkeelle, jossa on useampi toteuttaja. Yhteishankkeeseen osallistuvien yhteistyökumppaneiden on myös täytettävä hakuilmoituksessa edellytetyt hakukelpoisuuden ehdot. Yhteishankkeelle anottavan avustuksen edellytyksenä on se, että yhteistyökumppaneiden kanssa on solmittu kirjalliset esisopimukset. Lopulliset sopimukset toimitetaan Opetushallitukseen sen jälkeen kun avustus on myönnetty.

Yhteistyösopimuksessa on oltava vähintään seuraavat tiedot:

- sopimuksen osapuolet (pää toteuttaja ja yhteistyökumppani(t)/osatoteuttaja(t))
- hankkeen tiedot (avustuspäätös liitteineen on hyvä liittää sopimukseen)
- yhteistyökumppanin/osatoteuttajan vastuu oikeiden tietojen antamisesta valtionavustuksen käytön valvontaa varten
- sopimuksen osapuolten tehtävät ja vastuualueet hankkeen toteuttamisessa
- hankkeen kustannukset ja rahoitus (=avustus ja omarahoitusosuus) ja niiden raportointi
- sopimuksen voimassaoloaika
- allekirjoitukset.

Lisäksi sopimukseen kannattaa kirjata

- tilanteet, joissa valtionapua palautetaan tai takaisinperitään
- tarkemmat aikataulut
- mahdolliset liitteet
- tekijänoikeudet eli oikeudet tausta-aineistoon sekä hankkeen aikana syntyviin tuotoksiin ja tuloksiin
- sopimuksen purkaminen
- sopimuksen muutostarpeet
- vahingonkorvausvelvollisuus
- toiminta mahdollisissa erimielisyystilanteissa.

Yhteistyökumppaneita ja osatoteuttajia koskevat samat ehdot ja velvollisuudet kuin päähakijaa.

Yhteishankkeissa myös osatoteuttajan tulee pitää erillistä kirjanpitoa hankkeen kustannuksista, tuloista ja rahoituseristä. Tarvittaessa kustannukset tulee kyetä esittämään tositasolla tarkastuksen yhteydessä.

2.2 Valtionavustushankkeen talouteen liittyvät ohjeet

Hankkeen kokonaisrahoitus

Hankkeen kokonaisrahoitus		
Opetushallitukselta saatu avustus	Omarahoitusosuus	Hankkeen muu rahoitus

Avustuksen myöntöpäätöksessä hyväksytyjä hankkeen kokonaiskustannuksia vastaava rahoitus koostuu valtionavustuksesta ja koulutuksen järjestäjän omasta rahoituksesta ja muilta ulkopuolisilta saadusta rahoituksesta (muut avustuserät, hankkeen tulot).

Hankkeen omarahoitusosuus

Erityisavustuksen saajalta edellytetään pääsääntöisesti myös omarahoitusosuutta. Omarahoitusosuuden määrä määritellään avustuseräkohtaisesti ja lasketaan hyväksytyistä kokonaismenoista. Avustuksen myöntö edellyttää, että avustuksen saaja rahoittaa hanketta omalla osuudellaan vähintäänkin päätöksessä mainitun määrän.

Omarahoitusosuuteen voidaan sisällyttää avustuksen saajan valtionavustushankkeelle antama asiantuntijatyö tai muu palvelu. Tämä edellyttää sitä, että todelliset menot on todennettavissa hankkeen kirjanpidon seurannassa. Kaikki ao. hankkeen toiminnasta syntyneet tulot ja menot on kirjanpidossa kirjattava siirtona avustuksen saajan varsinaisesta tehtävästä valtionavustushankkeeseen.

Hankkeelle hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustuksen kokonaiskustannuksiin hyväksytään hankkeen toteuttamisesta aiheutuvat välittömät kustannukset sekä organisaation muista kustannuksista ne kustannuserät, jotka on voitu suoran dokumentoidun aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kirjata hankkeen menoksi kirjanpitoon hankkeen toteuttamisaikana. Vain todellisiin ja toteutuneisiin kustannuksiin perustuvat menot ovat hyväksyttäviä.

Laskennallisia ja prosentuaalisilla kustannuserillä ei ole suoraa aiheuttamisperiaatetta, joten niitä ei hyväksytä valtionavustushankkeen kustannukseksi.

Mikäli käyttösuunnitelmassa esitettyjen menolajien välillä arvioidaan tapahtuvan merkittäviä kohdennusmuutoksia, jotka aiheutuvat hankkeen toteutustavan tai toiminnallisten painotusten muutoksista, niin asiasta on tehtävä muutoshakemus Opetushallitukselle. Muutoshakemuksessa esitetään uusi käyttösuunnitelma, perustelut muutoksilla ja vaikutukset hankkeen toteutukseen.

Hankkeelle kohdennettujen menojen määrästä, laskenta- ja jyvitysperusteista sekä hankkeelle kohdistamisesta on oltava käytettävissä riittävä dokumentaatio.

Hankkeen palkkakustannukset

Hyväksyttäviä palkkakustannuksia ovat välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvät henkilöstön palkat ja palkkiot sekä niistä johtuvat lakisääteiset henkilöstösivukulut.

Palkkakustannukset, joita ei ole suoraan kirjanpidossa kohdennettu hankkeelle esitetään erillisellä laskelmalla hankkeelle kohdennettuna palkkakustannuksena. Kaikkien hankkeessa, myös osa-aikaisesti työskentelevien henkilöiden on pidettävä työajanseurantaa, joka pyydetessä toimitetaan Opetushallitukselle.

Osa-aikaisesti hankkeelle työskentelevän palkkamenoista on esitettävä laskelma, mistä käy ilmi henkilön hankkeelle kohdentama työaika ja henkilökohtainen palkka ja niiden pohjalta hankkeelle kohdennettu palkkakustannus.

Johtavien viranhaltijoiden palkkakustannukset hankkeen ohjausryhmätyöskentelyyn tai kehittämistyönohjaukseen osallistumisesta eivät ole valtionavustukseen oikeuttavia kustannuksia.

Hankkeen kirjanpito

Hankkeen kirjanpito on pidettävä erillään avustuksen saajan muusta kirjanpidosta hankkeen oman kustannuspaikan tai muun laskentatunnisteen avulla. Hanketta koskevaan kirjanpidon seurantaan, johon Opetushallitukselle tehtävä loppuselvitys perustuu, kirjataan hankkeen kokonaismenot ja tulot. Kokonaismenoihin sisältyy myös ne menoerät, joilla katetaan omarahoitusosuutta.

Kaikkien eri valtionavustusten ja myös samalle hankkeelle eri vuosina myönnettyjen avustusten kirjanpidon seuranta tulee pitää erillään toisistaan omilla laskentatunnisteillaan. Jokaisesta eri vuosina myönnetystä avustuserästä tehdään oma selvityksensä.

3. Valtionavustuksen käytön valvonta

Opetushallitus valvoo valtionavustuksen asianmukaista käyttöä. Valtionavustuksen saaja on velvollinen toimittamaan Opetushallitukselle avustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja. (Valtionavustuslaki (688/2001), 15. §.)

Selvitys valtionavustuksen käytöstä

Valtionavustuksen käyttöajan päätyttyä avustuksen saajan tulee antaa Opetushallitukselle selvitys hankkeesta, sen etenemisestä, toteuttamisesta ja kustannuksista avustuspäätöksessä annetun määräajan loppuun mennessä.

Selvitykseen käytettävä verkkolomake löytyy Opetushallituksen verkkosivuilta osoitteesta www.oph.fi/rahoitus.

Yleisavustuksen selvitykseen tulee liittää tuloslaskelma ja tase liitetietoineen, tilintarkastuskertomus, jossa on vakuutus siitä, että avustus on käytetty sille asetettujen ehtojen ja valtionavustuksia koskevien säännösten mukaisesti, toimintakertomus ja myönnettyä avustuserää koskeva kirjanpidon seurantaraportti. Selvityksen allekirjoittaa henkilö, jolla on organisaation nimenkirjoitusoikeus.

Erityisavustuksen selvitykseen suositellaan liitettäväksi avustusta koskevat kirjanpitoraportit kaikilta niiltä vuosilta, jolloin avustus on ollut käytettävissä. Selvityksen allekirjoittavat hankkeen vastuuhenkilö sekä avustuksen saaja tai oppilaitoksen edustaja, jolla on nimenkirjoitusoikeus.

Selvityslomakkeessa annettujen taloustietojen tulee vastata hankkeen kirjanpidon seurantaraportin tietoja. Hyväksyttäväksi menoiksi katsotaan avustettavan kohteen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset menot, jotka perustuvat avustuspäätöksen perusteena olevaan hyväksytyyn hankesuunnitelmaan.

Eri valtionavustusten kirjanpidon seuranta tulee pitää erillään toisistaan omilla laskentatunnisteillaan. Tämä koskee myös samalle hankkeelle eri vuosina myönnettyjä avustuksia. Jokaisesta eri vuosina myönnetystä avustuserästä tehdään oma selvityksensä.

Opetushallitus voi avustuspäätöksessä vaatia avustuksen saajaa toimittamaan selvityksen hankkeen etenemisestä ja avustuksen käytöstä jo ennen käyttöajan päättymistä.

Opetushallituksen tarkastusoikeus

Opetushallituksella on oikeus suorittaa avustuksen käytön valvonnassa tarpeellisia avustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuskäyntejä. Opetushallitus voi myös valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan tekemään tarkastuksia. Ulkopuolinen asiantuntija voi avustaa tarkastuksessa.

Avustuksen palautus ja takaisinperintä

Valtionavustuslaki (688/2001, 20. §) edellyttää, että valtionavustuksen saaja palauttaa viipymättä virheellisesti tai perusteettomasti saamansa valtionavustuksen tai sen osan.

Jos avustusta tai sen osaa ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla, se tulee palauttaa Opetushallitukselle ennen raportointiajan päättymistä. Selvityslomakkeen lisätietoihin laitetaan maininta palautetun avustuksen määrästä korkoineen ja siitä, milloin se on palautettu.

Valtionavustuslaki edellyttää, että Opetushallitus perii takaisin avustuksen tai sen osan, jos valtionavustuksen saaja

- 1) on jättänyt palauttamatta käyttämättä jääneen avustuksen tai sen osan
- 2) on käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty
- 3) on antanut väärän tai harhaanjohtavan tiedon asiasta, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin
- 4) on muutoin olennaisesti rikkonut avustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai avustuspäätöksessä mainittuja ehtoja.

Opetushallitus voi periä myönnetyn avustuksen takaisin myös siinä tapauksessa, että pyydettyjä asiakirjoja ja tiliselvityksiä ei ole toimitettu.

Avustus palautetaan Opetushallituksen tilille:

NORDEA
IBAN: FI13 1660 3000 1022 47
BIC: NDEAFIHH

DANSKE BANK
IBAN: FI31 8000 1700 0137 67
BIC: DABAFIHH

OP POHJOLA
IBAN: FI29 5000 0120 3776 75
BIC: OKOYFIHH

Palautuksessa tulee mainita avustuspäätöksen diaarinumero.

Palautettavan ja takaisinperittävän avustuksen korko

Valtionavustuksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittävälle määrälle valtionavustuksen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3. §:n 2. momentin mukaista vuotuista korkoa lisätynä kolmella prosenttiyksiköllä. Mikäli takaisinperittävää avustusta ei ole maksettu takaisin Opetushallituksen asettamaan eräpäivään mennessä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4. §:n mukaan.

Vuotuinen viite- ja viivästyskorko löytyy Suomen Pankin verkkosivulta osoitteesta www.suomenpankki.fi.